

ՊԱՏԳԱՄ

Մեր Թշնամիներն ու Բարեկամները Պետք Է Իմանան, Որ Հայրութիւնը Մէկ Ու Անբաժանելի Ամբողջութիւն Է. Արամ Ա. Կաթողիկոս

Նոր Տարուան սեմին, քրիստոնէական սիրով ու հայրապետական օրհնութեամբ կ'ողջունենք մեր ժողովուրդի սիրելի զաւակները:

Նոր Տարին մարդը, անհատապէս թէ հաւաքաբար, ինքնահայեցողութեան ու ինքնաքննութեան հրաւիրող պահ է: Եկէք պահ մը մեր հայեացքները սեւեռենք հայ կեանքին վրայ:

Ինչպէս համայն մարդկութիւնը, նոյնպէս մեր ժողովուրդը կը շարունակէ ապրիլ համաճարակին ստեղծած դժուար պայմաններուն մէջ: Սփիւռքի բոլոր գաղութները, առաւել կամ նուազ չափով, կը դիմագրաւեն այլազան մտահոգութիւններ: Այս ծիրէն ներս, յատկապէս Լիբանանի հայութիւնը կ'ապրի ծանր օրեր՝ տնտեսական աննախընթաց տագնապին հետեւանքով: Հակառակ ներկայ դառն պայմաններուն, մենք պիտի շարունակենք վերանորոգ հաւատքով ու վճռականութեամբ, վերականգնումի մեր հաւաքական երթը՝ միշտ ըլլալով մեր ժողովուրդի զաւակներուն հետ ու անոնց կողքին:

Արդարեւ, 2022 տարին հռչակած ենք Սփիւռքի Տարի: Կը հրաւիրեմ մեր բոլոր կառոյցները, մամուլը, մտաւորականները եւ գաղութները՝ իրապաշտ մօտեցումով ու համապարփակ հայեացքով եւ այս առիթով հրապարակած Մեր Հայրապետական Գիրը ունենալով որպէս ուղեցոյց, նախ, ինքնաթմբորոմի ենթարկելու եւ ապա վերակազմակերպումի առաջնորդելու Սփիւռքը: Սա հրամայական ու անյետաձգելի առաջնահերթութիւն է: Դառնանք Հայաստանին:

Մեր հայրենիքը կը շարունակէ անորոշութեան ու յուսահատութեան ալիքներու մէջ օրօրուի: Մէկ կողմէն՝ ներ-Հայաստանեան քաղաքական լարուած մթնոլորտը կը ջլատէ մեր հաւաքական ուժը: Միւս կողմէն՝ թշնամին յաղթապանծ դիրքերէ պայմաններ կը դնէ Հայաստանին՝ անտեսելով Հայաստանին հողային ամբողջականութիւնը ու գերիշխանութիւնը, ինչպէս նաեւ՝ միջազգային օրէնքը:

Շար. Էջ 03

ՊԱՏԳԱՄ

Հայրապետական Պատգամ Սուրբ Ծննդեան Եւ Ամանորի Ամենապատիւ Եւ Գերերջանիկ Տէր Ռաֆայէլ Պետրոս ԻԱ. Մինասեանի

Կաթողիկոս Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց

Ողջոյն եւ Աստուածաւանդ օրհնութիւն

Պատուական եղբարց մերոց

Արիի. Արիի. Արքեպիսկոպոսաց, Եպիսկոպոսաց, հոգեշնորհ
քահանայից եւ հաւատացեալ ժողովուրդեանս

Պատուական եղբարց եւ սիրեցեալ Որդեակք ի Քրիստոս,
2020-21 թուականը տարեգրութեան մէջ պիտի մնայ իբրեւ համայն մարդկութեան պայքար ի դէմս համավարակի եւ անոր բերած դժուարութիւններուն: Ասոր պէտք է աւելցնենք այն վտանգաւոր ազդակները, զոր կը ջանան քայքայել Աստուածաստեղծ մարդկային կերպարը եւ անոր կազմած ամենամուխրականը՝ ընտանիքը: Իսկ հայոց համար այս ամէնուն գումարուած էր հետպատերազմական անկայուն վիճակը, հազարաւոր զոհերու միացող ցաւը, անտուն մնացած մեր հայրենակիցները: Հայրապետական Աթոռիս օրրան Լիբանանի մէջ սաստկացող աղքատութիւն եւ օրը օրին ապրող զրկեալ ժողովուրդը: Այս նոյն տարուայ սեպտեմբեր 24-ին Արիիապատիւ Սինիոդոսական Հայրերը ինծի վստահեցան չափազանց ծանր եւ քաղցր լուծ ընտրելով ԻԱ-րդ Կաթողիկոս Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց: Սանձնելով այս պատասխանատու առաքելութիւնը գոհութիւն կը յայտնեմ Հօրը, Տիրոջը երկնքի եւ երկրի եւ կը կնքեմ մեր խօսքն ու առաքելութիւնը Տէրունական պատգամով. «Եկէք ինծի, դուք բոլորդ որ յոգնած ու բեռնաւորուած էք, եւ ես հանգիստ պիտի տամ ձեզի: Ամէք իմ լուծս ձեր վրայ, եւ սորվեցէք ինծմէ՝ որ հեզ եմ եւ սրտով խոնարհ, ու հանգիստը պիտի գտնէք ձեր հոգիներուն: Որովհետեւ իմ լուծս քաղցր է եւ բեռս՝ թեթեւ» (Մատթեոս ԺԱ, 28-30): Ընտրելով Քրիստոսի խօսքը որպէս բնաբան մեր փափագն եւ մաղթանքն է, որ ամէնքս միասին հետեւինք Բարի Հոգիին եւ անոր հեզ եւ խոնարհ տիպար օրինակով ամէնքս մեր կարգին գործենք:

Հիրավի, ամէնքս մեր կարգին հովիւ ենք, հովիւներ եկեղեցւոյ, հովիւներ ընտանիքի եւ մեր աչքերուն առջեւ ունենալով Բարի Հոգիին պիտի ուղղուի մեր ընթացքը դէպի Քրիստոսի ճշմարիտ լուսաշող եկեղեցի: Այնտեղ է, որ պիտի գտնենք միախորհրդութիւն եւ իբրեւ Քրիստոսի կենդանի մարմնի անդամներ մէկը միւսին օգնելով, անսալով իրար պիտի հաղթահարենք փորձութեան եւ դժուարութեան:

Մեր փրկչի Սուրբ Ծննդեան նախաշեմին ուրախակից լինենք Աստուածամօրը եւ «գալուստը արքային ի յերկնից» փրկարար այս աւետիսը ընդունենք: Հօր սէրէն մղուած մարդագած Աստուածորդի մանկանը վստահինք մեր ամէն ցաւ եւ ուրախութիւն:

«Հօրմէ ծագեցար արարածները լուսաւորելու. փառք քեզի Տէր, արդարութեան արեգակ» (Օրհ. ԴԿ. կանոն Աստուածայայտութեան առաջին օրուն):

Շար. Էջ 02

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բարերար Հրաչ Սիսեռեանի 100,000 Տոլարի Նուիրատուութիւնը Հայ Աւետարանական Գոլէճին

ՀԱԳ-ի երկարամեայ նախկին աշակերտ տիար Հրաչ Սիսեռեան գերազանցելով իր նախորդ տարեկան յատկացումները, դարձրին յատկացուց 100,000 տոլարի չէք մը, իր սիրեցեալ ծնողաց՝ Գեղամ եւ Ալիս Սիսեռեաններու բարի յիշատակին:

Բարձրօրէն կը գնահատենք յարգելի բարերարին ազնիւ ժեսը եւ շնորհակալութիւն կը յայտնենք՝ լաւագոյն բարեմաղթութիւններով:

ՀԱՅ ԱԻԵՏ. ԳՈԼԷՃ

Ամանորի եւ Սուրբ Ծննդեան Տօների Առիթով Մայր Աթոռի Միաբանության Մասնակցությամբ Կատարուելիք Արարողությունների Ժամանակացոյց

Դեկտեմբերի 31

Ժամը 24:00-ին – Նոնօրինէի արարողութիւն Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Սուրբ Տրդատի Բաց խորանին, հանդիսապետութեամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Երկրորդ Ճայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի,

Յունուարի 1

Ժամը 10:00-ին - Սուրբ Պատարագ եւ Հանրապետական մաղթանք Ս. Գայանէ վանքում,

Յունուարի 5

Ժամը 17:30-ին - Երեկոյեան ժամերգութիւն եւ Ճրագալոյցի Ս. Պատարագ Ս. Գայանէ վանքում,

Յունուարի 6

Ժամը 10:30-ին - Հայրապետական Պատարագ եւ Ջորոհնէի կարգ Երեւանի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ մայր եկեղեցում,

Յունուարի 7

Ժամը 10:30-ին՝ Սուրբ Պատարագ եւ հոգեհանգիստ Ս. Գայանէ վանքում:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Վաչէ եւ Թամար Մանուկեաններու ՄԵԿ Միլիոն Տոլարի Ամավերջի Նուէրը Հ.Բ.Ը.Մ.ին

Հ.Բ.Ը.Մ.ի Հոգաբարձուներու Խորհուրդի Ատենապետ Տէր եւ Տիկին Վաչէ եւ Թամար Մանուկեանները, Միութեան առաքելութեան սատարող իրենց բարերարութիւններու ծիրէն ներս, յայտարարած են թէ տարեվերջին մէկ միլիոն տոլարի նուիրատուութիւն մը կը կատարեն, Հ.Բ.Ը.Մ.ի ծրագիրներուն ի նպաստ:

Գնահատելով Միութեան բարերարներուն այս ազնիւ նախաձեռնութիւնը, Հ.Բ.Ը.Մ.ի Նախագահ Պերճ Սեդրակեան կը նշէ՝ «Ակնյայտ է, թէ որպէս իրենց հայ պատկանելութեամբ հպարտ բարեսէր եւ մարդասէր անձիք, Մանուկեաններու առատաձեռնութիւնը ոչ միայն անկեղծօրէն սրտաբուխ է, այլեւ ունի մարտավարական յստակ ուղղութեամբ: Իրենց մատուցած ժամանակի բազկերակին վրայ պահած, անոնք կարող են արժեւորել պահի հրամայականը եւ ընդառաջելով անոր, ապահովել ապագան: Մենք խորապէս երախտագետ ենք Մանուկեաններուն եւ մեր բոլոր նուիրատուներուն, որոնց աջակցութեամբ է որ Հ.Բ.Ը.Մ.ը կը յաջողի շարունակել իր առաքելութիւնը»:

Լիբանան ծնած միջազգային գործարար Վաչէ Մանուկեան, բարսիրութեան խոր եւ անաղարտ հակումը ժառանգած է իր ծնողներէն, հաստատելով համաշխարհային բարեսիրական լաւագոյն ավանդոյթներ: Անոնք, տէր եւ տիկին, շարունակաբար սատարած են Հայ Եկեղեցւոյ յառաջդիմութեան եւ հայութեան ընդհանրական շահերուն: Իրենց բարերարական ոգին դրսեւորուած է բազմաթիւ նախաձեռնութիւններով, որոնք կը նպաստեն ոչ միայն հայերու, այլեւ կը տարածուին միջազգային համայնքին վրայ, մարդասիրական, կրթական, մշակութային եւ հոգեւոր յատկանշական ծրագիրներով:

Պատմութեան Մէջ Այսօր

Սպարտակ Կնտեղեան

Սպարտակ Աղասիի Կնտեղեան (Կնտեղեցեան) (30 Դեկտեմբեր 1924, Լենինական - 13 Փետրուար 1996, Երեւան), ճարտարապետ, ՀՀ վաստակաւոր ճարտարապետ (1972):

1951-ին աւարտած է Երեւանի արուեստագիտական հիմնարկը: 1951-էն աշխատած է Երեւաննախագիծ հիմնարկին մէջ:

Լաւագոյն գործերէն են Երեւանի «Մոսկուա» կինոթատրոնի ամառային դահլիճը (1966, ՀԼԿԵՄ մրցանակ՝ 1967), Երեւանի Նախատարերքի «Մարշալ Բաղրամեան» կայարանը (1981):

Կնտեղեցեանի մասնակցութեամբ ու Նախագիծերով Երեւանի մէջ կառուցուած են Հանրապետութեան հրապարակի «Եօթն աղբիւր»՝ Երեւանի 2750-ամեակին նուիրուած աղբիւր-յուշարձանը (1968), ԵՊՀ բնագիտութեան ԳՀԻ տարալուծարաններու համալիրը

Սպարտակ Կնտեղեանի
յուշատախտակը
Երեւանի Չաքեան փողոցի
8-րդ շէնքի պատին

(1976), Նորքի զանգուածի 7, 8, 9 խումբերը (1980), բնակելի տուններ՝ Երեւանի մէջ, Զաքարանի մէջ, Ագարակի մէջ եւ այլն:

«Տարուայ լաւագոյն Նախագիծ» միջազգային վերաքննութեան դափնեկիր (1995):

1970-ին Երեւանի մէջ տեղադրուած «Ջրավաճառ տղան» քանդակի ճարտարապետն է:

ՊԱՏԳԱՄ

Հայրապետական Պատգամ Սուրբ Ծննդեան եւ Ամանորի Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Ռաֆայէլ Պետրոս ԻԱ. Մինասեանի

Կաթողիկոս Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց

Սկիզբը Էջ 01

Մինչ ամենքնուդ Արհիապատիւ Եղբարացոյ եւ սիրելի Չաւակացոյ մեր սրտագին շնորհաւորանքները կը յղենք, մեր խնդրանքն է առանձնակի գուրգուրանքով այս գալիք տարուան փայփայել եւ պանծացնել ընտանիքը եւ անոր Սուրբ գաղափարը: Միասնական եւ սուրբ ընտանիքներով է, որ պիտի կազմենք առողջ հասարակութիւն եւ կարողանանք դիմագրաւել գալիք մարտահրաւերներուն:

Կը վստահեցնեմ Ձեզի իմ անդադրում աղօթքը առ Աստուած, որպէսզի բոլորի վրայ հեղու, իր առատ երկնային շնորհները, որուն իբրեւ գրաւական կը շնորհեմ ամենքիդ, հայրական սիրով, մեր հայրապետական օրինութիւնը:

Տուեալ ի Պատրիարքարանէս, որ ի Պէյրուս, Լիբանան, ի 23 դեկտեմբեր, յամի Տեառն 2021, ի Ա.ամի Հայրապետութեան Մերոյ:

ՌԱՖԱՅԷԼ ՊԵՏՐՈՍ ԻԱ.

Կաթողիկոս Պատրիարք
Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՌԱԿ Մ. Տամատեան ակումբի անդամական ժողովը տեղի պիտի ունենայ Երեքշաբթի 4 Յունուար 2022-ի երեկոյեան ժամը 7:30-ին Թէքեան կեդրոնի մէջ, ժըմմէյգի:

Միջազգային Բարքեր

ԳԵՈՐԳ ԲԵՕՇԿԵՐԵԱՆ
«Չարթոնք»ի Երեց Աշխատակից

Կաղանդի Ծառին Անկոչ Հիւրը . . .

Երբ Կաղանդ Պապային մասին կը խօսինք՝ պետք է անպայման յիշենք նաեւ Կաղանդի Ծառը, որ աւանդականօրէն կը գետնորդի տան մէջ եւ կը զարդարուի զանազան փոքր խաղալիքներով եւ գոյնզգոյն լոյսերով: Իսկ վերոյիշեալ տօնածառի ստորոտը կը գետնորդին ընտանիքի անդամներուն կողմէ փոխանակուած նուէրները, որոնք պետք է բացուին կէս գիշերէն ետք՝ Կաղանդ Պապային "գալէն" վերջ:

Գաղտնիք մը չէ որ փոքրիկները՝ ուր որ ալ ըլլան անոնք եւ ինչ ազգի ալ պատկանին, անձկութեամբ կը սպասեն Կաղանդ Պապայի գալուստին, ակնկալելով որ իրենց փափաքած նուէրը պիտի ստանան . . .

Վերադառնալով մեր պատմութեան Կաղանդի Ծառին անկոչ հիւրին, այս դէպքը պատահած է Հարաւային Ափրիկէ (South Africa) երկրին մէջ: Արդարեւ Ռապ եւ Մարսելա Ուայլտ ընտանիքի կատուն տեսած է որ Կաղանդի Ծառին մէջ (տես նկարը) Ափրիկէի թունաւոր օձերէն մին պահուցած է:

Ընտանիքը անմիջապէս լուր տուած է պատկան մարմիններուն, որոնք երկու ժամ ետք եկած են եւ իրենց մասնագիտութեան յատուկ գործիքներով եւ գիտութեամբ թունաւոր օձը դուրս հանած են ծառէն:

Բայց ոչ ոք գիտէ թէ այդ օձը ինչպէս եւ երբ բնակարան հաստատած է վերոյիշեալ Ծառին մէջ . . . Մարդ որքան որ ալ զգոյշ ըլլայ, անպայման նման վտանգաւոր դէպքեր կը պատահին եւ երբեմն ալ մահացու կ'ըլլան անոնք, չէ՞ք խորհիր:

**Կաղանդ Ե այսօր, Կաղանդ Ամանոր
Կաղանդ Ե այսօր, Փոքրիկներու Օր**

Ուրեմն, ինծի կը մնայ ըսել՝ Շնորհաւոր Նոր Տարի եւ Սուրբ Ծնունդ եւ մաղթել ձեր բոլորին առողջութիւն, յաջողութիւն եւ բարի կեցութիւն:

Վարձու Սենեակ . . .

Բնակելի շէնքի մը սենեակի մասին չէ իրական կեանքէ առնուած այս եղելութիւնը, այլ բանտի մը խուցին: Հիմա թոյլ տուէք բացատրեմ, որպէսզի վերահասու դառնաք անսովոր այդ դէպքի մանրամասնութիւններուն:

Եւրոպական երկու երկիրներու մասին է այս պատմութիւնը որ քիչ մը տարօրինակ կը թուի ըլլալ, սակայն անոնց պատկան մարմիններուն կողմէ ստորագրուելով (տես նկարը) վաւերացուած է այդ համաձայնութիւնը:

Իսկ որո՞նք են այդ երկու երկիրները: Առաջինը Դանիան է, իսկ երկրորդը՝ Զոսովոս:

Հիմա ծանօթանալ Զոսովոյին: Զոսովոս Սերպիայէն անկախութիւն հռչակեց 2008 թուականին: Զոսովոյի տարածութիւնն է 10,887 քառակուսի քիլոմէթր, իսկ բնակչութիւնը՝ 1.873 միլիոն: Անոր բնակչութիւնը իսլամական կրօնին կը պատկանի:

Զոսովոյի մայրաքաղաքն է Փրիսթինան, իսկ մեր պատմութեան առանցքը կազմող քաղաքը՝ Ճիլան, որ կը գտնուի մայրաքաղաքէն 30 մղոն դէպի հարաւ: Ճիլանի մէջ բանտ մը կայ (տես նկարը) որուն 700-800 խուցերը (cells) դատարկ են: Կ'երեւի թէ շատ դատապարտուած յանցագործներ չկան այդ փոքրիկ երկրին մէջ...:

Ուրեմն Դանիան համաձայնած է Ճիլանի բանտէն 300 խուց վարձու առնել, որովհետեւ իր բանտերը պետք եղածէն աւելի խճողուած են:

Դանիան Ճիլանի բանտը պիտի դրկէ այն բանտարկեալները որոնք Եւրոպական

ՊԱՏՊԱՍ

**Մեր Թշնամիներն ու Բարեկամները Պետք Ե Իմանան,
Որ Հայուքիւնը Մէկ Ու Անբաժանելի Ամբողջութիւն Է:
Արամ Ա. Կաթողիկոս**

Սկիզբը Էջ 01

Այո՛, մենք փոքր երկիր ենք. հարկ է իրատես մօտեցում ունենալ տարածաշրջանի ներկայ աշխարհաքաղաքական պայմաններու հոլովոյթին նկատմամբ: Սակայն, այդ չի նշանակեր, որ Հայաստանը ըսելիք պիտի չունենայ իր ազգային շահերուն առնչուած եւ իր ներկան ու ապագան ճշդող խնդիրներուն գծով:

Այո՛, տարածաշրջանէն ներս համապարփակ ու մնայուն խաղաղութեան հաստատման համաձայն ենք. բայց ո՛չ պարտաւորական ու զիջողական դիրքերէ:

Այո՛, տարածաշրջանէն ներս տնտեսական զարգացումներու նպաստող ծրագիրներու համաձայն ենք. բայց ո՛չ ի հեճուկս Հայաստանի ու Արցախի գերիշխանութեան, անկախութեան, անվտանգութեան ու հողային ամբողջականութեան:

Այսօր, Թուրքիոյ եւ Ազրպէյճանի կողմէ համադրուած փան-թուրանական ռազմավարութիւն մը կը փորձուի ի գործ դրուիլ Հայաստանի եւ ամբողջ շրջանին նկատմամբ: Ըլլանք զգօն ու հեռատես: Արդարեւ, ոեւէ համաձայնագրի ստորագրութիւն Ազրպէյճանի հետ, ուր Ազրպէյճանի տարածքային ամբողջականութեան մէջ ներառուած է Արցախը, Նոյնպէս, որեւէ համաձայնութիւն Թուրքիոյ հետ, որ կ'ընդունի Թուրքիոյ բացայայտ նախապայմանները, փաստօրէն Հայաստանի կողմէ խախտում պիտի ըլլայ Անկախութեան Հռչակագրին եւ Սահմանադրութեան սկզբունքներուն: Նման վտանգալից քայլերու նկատմամբ Սփիւռքը չի կրնար անտարբեր մնալ: Համահայկական խնդիրներու քննարկման մէջ Սփիւռքը իր գործօն մասնակցութիւնը պետք է ունենայ՝ ինչպէս յաճախ շեշտած ենք: Մեր թշնամիները ու բարեկամները պետք է իմանան, որ Հայաստանը անտեր չէ, որք չէ, ողջ Սփիւռքը իր կողքին է, հայուքիւնը մէկ ու անբաժանելի ամբողջութիւն է:

Ինչ-ինչ պատճառներով ճակատամարտ մը կորսնցուցինք, բայց ոչ՝ պատերազմը: Ի խնդիր Հայաստանի ու Արցախի անկախութեան ամրապնդման եւ մեր ազգային իրաւունքներու վերահաստատման համահայկական պայքարը կը շարունակուի...:

Համահայկական պայքարը պէ՛տք է շարունակուի՝

– հայոց բանակը վերակազմակերպելով ու զայն արդիական զէնքերով օժտելով:

– մեր սահմանները պաշտպանելով, ի պահանջել հարկին ժողովրդային դիմադրութեան դիմելով:

– մարտունակ ոգիով բանակցութիւններ վարելով:

– համախմբուելով հայրենիքի գերագոյն ու ընդհանրական շահերուն շուրջ:

Եկէ՛ք վերանորոգենք մեր ազգային ուխտը, եւ առաւել հաւատքով ու կամքով գօտեպնդուած ողջունենք զիրար ըսելով՝ Շնորհաւոր Նոր Տարի: Թող Աստուած օրհնէ մեր ազգին բոլոր զաւակները եւ ամէն տեսակի չարէ ու չարիքէ հեռու պահէ մեր ազգն ու հայրենիքը:

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՄԵՏԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ
Անթիլիաս, Լիբանան

Միութեան պատկանող երկիրներուն հպատակները չեն:

Հիմա նայինք թէ ի՞նչ են ստորագրուած համաձայնութեան պայմանները, որոնք ի գործ պիտի ըլլան հինգ տարուան համար: Դանիան Զոսովոյին պիտի վճարէ տարեկան 17 միլիոն տոլար՝ որպէս վարձք:

Առաւել՝ Դանիան յանձնառու պիտի ըլլայ նիւթապէս հովանաւորելու Զոսովոյի վճռակաւութիւնը, երկրի մթնոլորտի ապակասութիւնը փարատելու եւ հաստատելու "Կանաչ Ուժակասութիւն", այսինքն՝ Green Energy.

Կը տեսնե՞ք, բանտի մը դատարկ խուցերը դարձան եկամտի կարելոր աղբիւր՝ երկրի մը համար որ յարաբերաբար Նոր անկախութիւն ստանալով, անհրաժեշտութիւնը կը զգայ նման շահաբեր գործառնութեան մը եւ վերջ . . .

«Չարթոն» Հայրենիքի ՄԵջ – 69 -

Հայաստանի Փրկութիւնը Համախմբման ՄԵջ Է. «Ազատագրական Շարժումը» Յայտարարեց Իր Ռազմավարութիւնը

ՔՐԻՍՏԹԻՆԱ ԱՂԱՆԱՐԵԱՆ

«Չարթոն»-ի Երեւանի Աշխատակից

2021 թուականի դեկտեմբերի 28-ին Երեւանի Imperium Plaza կենտրոնում տեղի ունեցաւ «Ազատագրական շարժման» մամուլի ասուլիսը, որի ընթացքում շարժման ներկայացուցիչներ՝ Արա Չոհրապետան, Նայիրի Հոխիկեանը, Վազգէն Պետրոսեանը եւ Սեւակ Յակոբեանը ներկայացրին Շարժման ռազմավարութիւնը, նպատակները եւ դրան հասնելու ճանապարհային քարտեզը:

Բացման խօսքում **Շարժման ներկայացուցիչ** Նայիրի Հոխիկեանը նշեց՝ իրենց շարժման գաղափարն է՝ տարածաշրջանում իրական խաղաղութան հաստատման նախապայմանը հզօր եւ ինքնիշխան պետութիւն ունենալն է, հարեւան պետութիւնների հետ զոյակցելն է՝ զաւթման բացառման, պատմական արդարութեան պահպանման եւ փոխադարձ յարգանքի սկզբունքներով: Խօսելով Հայաստանի արտաքին սպառնալիքների մասին, Հոխիկեանը շեշտեց՝ առաջին հերթին չի կարելի թոյլ տալ, որ Ազրայեճանի հետ ստորագրուի սահմանագծման եւ սահմանազատման հակահայկական փաստաթուղթ:

«Այս գործընթացում, Հայաստանի ներկայ իշխանութիւնների գլխավորութեամբ, սահմանազատման եւ սահմանագծման իրականացման վտանգը կայանում է նրանում, որ Ազրայեճանի հետ պետական սահմանի վերաբերեալ ստորագրուելիք փաստաթղթով Հայաստանը պետական մակարդակով կարող է հրաժարուել հայկական տարածքներից, այդ թւում՝ Նախիջեւանից եւ Արցախից, ներառեալ՝ Զարվաճառը, Զաշաթաղը, Սանասարը, Կովսականը: Հայաստանի եւ Ազրայեճանի միջեւ երբեք չի եղել միջազգայնօրէն ճանաչուած պետական սահման, իսկ Արցախը եւ Նախիջեւանը 1918-1920թթ. միջազգայնօրէն ճանաչուած քարտեզներով համարուում են Հայաստանի տարածքներ, ոչ թէ՝ Ազրայեճանի: Հետագայում՝ 1921թ. Խորհրդային իշխանութիւնների ապօրինի եւ անարդար որոշումներով Ազրայեճանին յանձնուած՝ ինքնավար մարզի կարգավիճակով Արցախն ու Նախիջեւանը

միջազգային ոչ մի նորմով չեն համարուում Ազրայեճանի տարածք, իսկ 1991թ. Ազրայեճանի անկախութեան հռչակագրով Ազրայեճանը յայտարարել է 1918թ. սահմաններով անկախութեան հռչակման մասին եւ չի ընդունել Խորհրդային Ազրայեճանի իրաւայաջորդութիւնը», - կարեւորագոյն փաստերի վրայ ուշադրութիւն հրաւիրեց Հոխիկեանը:

Նրա խօսքով՝ Հայաստանի, Ռուսաստանի Դաշնութեան եւ Ազրայեճանի միջեւ 2021 թուականի նոյեմբերի 9-ին ստորագրուած յայտարարութեամբ սահմանուած պայմանաւորութիւնները բազմիցս խախտուել են ի վնաս Հայաստանի: «Մասնաւորապէս, յայտարարութեան 1-ին կետով սահմանուած իւրաքանչիւրի՝ իր զբաղեցրած դիրքում մնալու պայմանաւորութիւնը Ազրայեճանը բազմիցս խախտել է, հրահրել է ռազմական բախումներ, ունեցել ենք զոհեր ու ռազմագերիներ: Հի կատարուել նաեւ ռազմագերիներն եւ պատանդներին վերադարձնելու Ազրայեճանի պարտականութիւնը», - նշեց բանախօսը:

Յաջորդ կարեւոր կետը, որին ուշադրութիւն հրաւիրեց Հոխիկեանը, Ազրայեճանին Սիւնիքի մարզով միջանցք կամ ինչպէս իշխանութիւններն են յայտարարում՝ ճանապարհ տրամադրելու հարցն է, որն, ըստ Էութեան, հետագայում վերահսկուելու է երրորդ երկրի զինուած ուժերի կողմից, իսկ այդ երրորդ երկիրը կարող է Թուրքիան լինել:

«Այս պարագայում փաստացի Հայաստանը զրկուելու է իր ինքնիշխան տարածքի մի մասից, ինչն անթոյլատրելի է եւ խիստ վտանգաւոր: Հայաստանը կարճ ժամանակում կորցնելու է Սիւնիքի ամբողջ մարզի նկատմամբ վերահսկողութիւնը, դրանից բխող հետեւանքներով հանդերձ», - մտահոգութիւն յայտնեց Շարժման ներկայացուցիչը:

Հոխիկեանի պնդմամբ՝ չի կարելի խօսել ու քննարկել ճանապարհների բացման կամ ապաշրջափակման հարցը, եթէ կայ Արցախի ինքնորոշման խնդիրն ու արցախցիների անվտանգութիւնը կասկածի տակ դնող հանգամանքները: «Ազրայեճանում

պահում եւ տանջանքների են ենթարկուում մեծ թուով հայ ռազմագերիներ եւ պատանդներ, Ազրայեճանը չի կատարում իր ստանձնած պարտաւորութիւնները՝ կրակում է Արցախի եւ ՀՀ խաղաղ բնակչութեան վրայ, ահաբեկում է Շուշիի մօտով անցնող ճանապարհով երթեւեկող հայերին, Հայաստանի եւ հայերի նկատմամբ պետական մակարդակով ատելութեան շարունակական քարոզչութիւն է իրականացնում իր բնակչութեան շրջանում: Այս պայմաններում, հնարաւոր չէ Ազրայեճանի հետ քննարկել խաղաղ զարգացման ժամանակաշրջանի հարց», - ասաց նա, յաւելելով՝ հնարաւոր չէ միակողմանի խաղաղութիւն քարոզել եւ իրականացնել, ինչպէս դա անում է Նիկոլ Փաշինեանը, այն պարագայում, երբ, այսպէս կոչուած, հարեւանը հայատեաց քաղաքականութիւն է իրականացնում:

Թուրքիայի հետ յարաբերութիւնների կարգաւորման եւ ճանապարհների բացման ու շահագործման հարցը, որն այսօր Հայաստանը առաջ է տանում, չի կարող իրականացուել, քանի դեռ Թուրքիան պաշտպանում է Ազրայեճանի յարձակողական քաղաքականութիւնն ընդդէմ Հայաստանի, քանի դեռ ժխտում է Հայոց Ցեղասպանութեան փաստը եւ շարունակում է հետապնդել թուրքական ծաւալապաշտական քաղաքականութիւնը:

Այս հարցի մասին առաւել հանգամանաւոր անդրադարձաւ Շարժման ներկայացուցիչ, Սեւակ Յակոբեանը:

Նա յիշեցրեց, որ այդ գործընթացում արդեն իսկ նշանակուած է բանագնաց, ով սակայն, Շարժման անդամների կարծիքով, չունի այն դիւնաւագիտական ունակու-

թիւնները, պատրաստութիւնն ու փորձը նման բանակցութիւնների մէջ մտնելու:

«Այստեղ շատ պարզ իրավիճակ է: Ներկայ իշխանութիւնները չունեն Սփիւռքի մանդատը՝ նման բանակցութիւնների մէջ մտնելու թշնամու հետ, որի եաթաղանից մագապուրծ է եղել արեւմտահայութիւնը, որուն բեկորներով կազմուել է սփիւռքը: Եթէ այսօր Սփիւռք կայ, դրա պատճառը Թուրքիան է: Հետեւաբար հնարաւոր չէ առանց նախապայմանների այս մարդկանց հետ բանակցութիւնների գնալ», - նշեց Սեւակ Յակոբեանը:

Նրա խօսքով՝ հնարաւոր չէ վստահել Թուրքիայի նման պետութեան, որը հակառակ փաստերին ու Սփիւռքի գոյութեանը, ժխտում է Հայոց Ցեղասպանութիւնը եւ կեղծում պատմութիւնը:

«Թրքական պետութիւնը 1915-1923 թուականներին չէ միայն կազմակերպել ցեղասպանութիւն: Ցեղասպանութիւնն մինչ այսօր առկայ է Ամերիկայից մինչեւ Արցախ, անցնելով Մերձաւոր արեւելքով: Մեր ժողովուրդն ամեն օր ինչ-որ գին է վճարում Սփիւռքում ապրելու: Օրինակ, եթէ Սիրիայի բանակում հայ զինուոր է զոհուում, դա ուղղակի կամ անուղղակի կապ ունի Թուրքիայի հետ, որովհետեւ այդ մարդիկ այնտեղ չպետք է յայտնուէին, եթէ Ցեղասպանութիւնը տեղի չունենար ու հայերն աշխարհով մէկ սփռուած չլինէին: Թուրքիան պատասխանատու է 1.5 միլիոն հայերի ապրելու մարդկային իրաւունքը խլելու համար», - իր խօսքում ասաց բանախօսը, յաւելելով՝ անհետեթ է ու դաւաճանութիւն է առանց նախապայմանների այս մարդկանց հետ բանակցութիւնների գնալը:

Շար. էջ 05

«Չարթոն» Հայրենիքի ՄԷՋ – 69 -

Հայաստանի Փրկութիւնը Համախմբման ՄԷՋ Է. «Ազատագրական Շարժումը» Յայտարարեց Իր Ռազմավարութիւնը

Սկիզբը Էջ 04

Յակոբեանը շեշտեց՝ հայկական Սփիւռքը այս հարցում պահանջատեր է ու Թուրքիան պարտաւոր է հատուցել: «Ազատագրական շարժումը հաւատում է այս գաղափարին ու այս հանգամանքը եւս ներգրաւուած է մեր աշխատանքներում», - իր խօսքը եզրափակեց Սեւակ Յակոբեանը:

Հայաստանի ներքին վտանգների մասով խօսեց Շարժման ներկայացուցիչ Վազգէն Պետրոսեանը: Նա իր խօսքի սկզբում նշեց՝ չի կարելի պարտուած իշխանութիւններին թոյլ տալ ներկայացնել Հայաստանի շահերը: «Հայաստանի կառավարութիւնը եւ նախագահն առնուազն վերջին 3 տարուայ ընթացքում պատշաճ կերպով չեն կատարել իրենց պարտականութիւնները, իսկ 2020թ. պատերազմի ժամանակ ձախողուել են բոլոր ոլորտներում: Պատերազմից յետոյ Հայաստանը տանում են ոչ թէ վերակառուցման եւ ժողովրդավարական ազգային պետութեան, այլ բռնատիրական ռեժիմի հաստատման ճանապարհով», - այս հարցում Շարժման տեսակէտը ներկայացրեց Վազգէն Պետրոսեանը:

Նա ուշադրութիւն հրաւիրեց այն փաստի վրայ, որ 44-օրեայ պատերազմից յետոյ Նիկոլ Փաշինեանը ոչ մի անգամ չի այցելել Արցախ, դրա հետ մէկտեղ Ազգային ժողովի ամբիոնից խոստովանել է, որ 2020թ. դեկտեմբերին Սիւնիքում զօրքերը հետ քաշուելու հրամանն ինքն է տուել: «Նոյն ամբիոնից նա նաեւ յայտարարել է, որ 2016 թուականից յետոյ տեսականօրէն եւ գործնականօրէն բացառուել է Արցախը Ազգային կազմից դուրս թողնելու հնարաւորութիւնը, դրանով իսկ ակնարկելով իր քաղաքականութեան նպատակը: 2021թ. կառավարութեան ծրագրում Արցախի ինքնորոշման իրաւունքը պաշտպանելու փոխարէն, տեղ են գտել թշնամութեան յաղթահարման եւ տարածաշրջանում ապաշրջափակման մասին դրոյթները»:

Պետրոսեանի խօսքով՝ իշխանութեան կողմից փորձ է արւում պատերազմի պարտութեան մեղքը բարդել բանակի վրայ, մինչդեռ փաստ է, որ բանակը չի պարտուել: Հայաստանի երեք բանակային կորպուսներից միայն մէկն է անյաջողութիւն արձանագրել, այն

Էլ՝ հանրութեան համար դեռեւս չպարզուած մարտերի կազմակերպման, զինուորների համալրման եւ կազմակերպական այլ հարցերում քաղաքական իշխանութեան բացթողումների պատճառով: Նա հարցադրում արեց՝ եթէ Նիկոլ Փաշինեանը տեղեակ էր, որ պատերազմ է սկսելու, ինչու՞ մարդկանց չհամախմբեց, ինչու՞ բաժանեց սեւերի ու սպիտակների: Այս համատեքստում Շարժման ներկայացուցիչ, Արա Չոհրապեանը նշեց, որ իշխանութիւնները փորձում են հանրութեան շրջանում առաջացնել տպաւորութիւն, որ հայ զինուորը, հայ ազգը վախկոտ է, բայց դա այսպէս չէ:

«Մենք իրականում այսպէս վախկոտ չենք, ինչպէս Նիկոլ Փաշինեանի կառավարութիւնն է ներշնչել: Մեր կոչն է մեր հայրենակիցներին՝ միանալ մեզ, մենք բաց ենք համագործակցութեան համար, մենք ուզում ենք լուծում գտնել: Մենք նաեւ դիմում ենք այն կուսակցութիւններին, որոնք մեծ կշիռ ունեն քաղաքական դաշտում: Իրենք պարտաւոր են մարդկանց համախմբելու նպատակն իրենց վրայ վերցնել: Մենք նոր ենք քաղաքական դաշտում, մենք ամեն մէկս մեր ոլորտում որեւէ բանի հասած մարդիկ ենք, պատրաստակամ ու վճռական փրկելու մեր երկիրը: Պէտք է մի կողմ թողնել բարդոյթները, տարածայնութիւնները, քանի որ երկրի շահն աւելի բարձր է», - կոչով դիմեց հանրութեանը Արա Չոհրապեանը:

Բանախօս Վազգէն Պետրոսեանն **դարձեալ խօսք առնելով** անդրադարձաւ ՀՀ նախագահ Արմէն Սարգսեանի գործունեութեանն ու պնդեց՝ նախագահը բազմիցս դրսեւորել է յանցաւոր անգործութիւն եւ չի կանխել Սահմանադրութեան նորմերի խախտումները, այնինչ ի պաշտօնէ նա համարւում է Սահմանադրութեան երաշխաւորը: «Աւելին, Արմէն Սարգսեանի նոր պետութեան՝ «Զորքորդ Հանրապետութիւն» բնութագրով, կառուցման թեզը կարող է վտանգել Հայաստանի երրորդ Հանրապետութեան ստեղծման հիմքում դրուած Հայաստանի անկախութեան մասին հռչակագրի, այդ թւում՝ Արցախի վերամիաւորման եւ Օսմանեան Թուրքիայում եւ Արեւմտեան Հայաստանում հայոց Ցեղասպանութեան միջազգային

ճանաչման գործին սատարելու, պայմանների կիրառումը», - նշեց Շարժման ներկայացուցիչը:

Նա հարցադրում արեց նախագահ Սարգսյանին. «Եթէ դու տեղեակ չես, թէ ինչ է կատարւում երկրում, ինչու՞ ես զբաղեցնում նախագահի աթոռը, ինչու՞ չես հեռանում: Ուրեմն դու մաս ես կազմում այդ դաւաճանական քայլերին: Եթէ դու եւ Նիկոլ Փաշինեանը տեղեակ չէք, թէ ինչ է կատարւում երկրում, ի սեր Աստուծոյ, հեռացէք»:

Շարժման ներկայացուցիչը յայտարարեց՝ 2018 թուականից ի վեր հետեւողականօրէն թիրախաւորուել են ազգային կարեւորագոյն հաստատութիւնները, մասնաւորապէս՝ Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին, Հայոց բանակը եւ Ընտանիքը: «Թիրախաւորուել են նաեւ ազգային կրթութիւնը եւ ազգային մշակոյթը: Այս թիրախաւորման հետեւանքով տուժել է ազգային դիմադրողականութիւնը եւ միասնականութիւնը, ինչն էլ պատերազմի ժամանակ, առաւելութիւն է տուել թշնամի պետութիւններին: Ազատագրական շարժումը ստանձնում է Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու, Հայոց բանակի, Ընտանիքի, ազգային արժեքների պաշտպանութիւնը», - շեշտեց նա: Ազատագրական շարժման նպատակների մասին խօսեց Արա Չոհրապեանը: Նախքան ներկայացնել իրենց նպատակը, Չոհրապեանը ներկայեցրին եւ լրատուամիջոցների ներկայացուցիչներին մէկ կարեւոր հանգամանքի վրայ ուշադրութիւն հրաւիրեց: Նրա խօսքով՝ վերջին շրջանում ակնյայտ են դարձել Նիկոլ Փաշինեանի ու իր կառավարութեան Ազգայեանահաճոյ եւ Ազգայեանանպաստ յայտարարութիւնները:

«Ես կենքիս մէջ առաջին անգամ Փաշինեանից լսեցի Ազգայեանական տեղանուններ, իբրեւ հայկական տարբեր գիւղերի: Տեսեք, Ազգայեանը յայտարարում է, որ Շուշիում Ազգայեանցիներ են ապրել, աւելի շատ են եղել, քան հայերը: Այս յայտարարութեան ապացուցման բեռը Ազգայեանի վրայ է: Բայց, երբ Նիկոլ Փաշինեանը Ազգային ժողովի ամբիոնից յայտարարում է, որ Շուշիում աւելի շատ Ազգայեանցիներ են ապրել, քան հայեր, դատաւարական լեզուով ասած կոչւում է անվիճելի փաստ: Նիկոլ Փաշինեանն իր այս

յայտարարութեամբ մեզ շատ լուրջ փաստի առաջ է կանգնեցնում: Աւելին ասեմ՝ նա իր գործողութիւնը արդարացնելու համար մեջբերում է վարչատարածքային բաժանման մասին ընդունուած օրէնքը, որի քվերակութեանն այն ժամանակ ինքը եւս մասնակցել է: Նշելով, որ Հայաստանի որոշ գիւղեր այդ օրէնքով համարւում են սահմանակից Ազգայեանին, պնդում է, թէ նախկիններն արդէն այդ գիւղերը տուել են Ազգայեանին եւ իր կառավարութիւնը որեւէ նոր բան չի արել: Դա ամեն ինչ նախկինների վրայ բարդելու Փաշինեանի նպատակն է: Ես վստահ եմ, որ Ազգայեանից որեւէ փաստաբանի մտքով չէր անցնի գտնել ու վկայակոչել այդ օրէնքը: Բայց ինքն այս կողմից այնպիսի փաստարկներ է վկայակոչում, որ Ազգայեանի նախագահն ու իր փաստաբանական ամբողջ թիւը կարող են հանգիստ նստել ու ասել՝ դէ ինչպէս ասում է Նիկոլ Փաշինեանը, այդպէս է: Սա մեզ համար շատ վտանգաւոր է», - մանրամասնեց Արա Չոհրապեանը:

Ըստ նրա՝ անգամ Նոյեմբերի 9-ի փաստաթուղթը, որը ներկայացւում է իբրեւ փրկութեան փաստաթուղթ, պատերազմը կանգնեցնելու միջոց, անընդմեջ խախտուում է ի վնաս Հայաստանի. «Էլ ի՞նչ անի այս մարդը, որ հասկանանք, որ հակահայկական վարքագիծ է դրսեւորում»:

Խօսելով նախագահ Արմէն Սարգսեանի գործունեութեան մասին, Չոհրապեանը տեսակէտ յայտնեց՝ այս իրավիճակում Փաշինեանից ոչ պակաս վտանգաւոր է նաեւ Արմէն Սարգսեանն իր, այսպէս ասած, բարի եւ դրական կերպարով:

«Ես կարող եմ ասել, որ նա Փաշինեանից ոչ պակաս վտանգաւոր է: 2021 թուականի Յունուարին նա արդէն խօսում էր Զորքորդ հանրապետութեան մասին: Երրորդ հանրապետութիւնը հորով-մորով արեցինք, հիմա անցնում ենք չորրորդին:

Շար. Էջ 08

Քաղաքակրթութիւններու Բախման Ենթադրեալ Կամ Իրաւ Վտանգին Դիմաց

ՅԱԿՈԲ ՊԱԼԵԱՆ

Խօսուեցաւ քաղաքակրթութիւններու բախման մասին, անցեալին կ'ըսէինք Արեւելք-Արեւմուտք հակամարտութիւն, ոմանք կը խօսին կրօնական պատերազմի մասին: Ժամանակակից քաղաքակրթ աշխարհը, ՄԱԿի անդամ 191 երկիրները, որոնք կը թուին միացած ըլլալ համերաշխութեան եւ համագործակցութեան համար թատրոն կը սարքեն, եւ բարեմիտ-միամիտներ կ'ուզեն հաւատալ:

Կիրքի, մերժումներու, ատելութեան եւ ոճիրներու մթնոլորտ ստեղծուած է, ուր կրօնական եւ-կամ գաղափարախօսական մոլեռանդութիւնը փոխարինած է արտայայտուելու եւ կրօնի ազատութիւնները, սպառնալով մշակութային տարբերութիւններուն եւ ժողովուրդներու համակեցութեան: Որքան ալ չուզենք հաւատալ, հակառակ մարդկայնական ճառերու եւ ժողովրդավարութեան զարգացման մասին եղած լաւատես դատումներու, անհանգստացնող իրատեսութեամբ կը տարուիք խորհելու, որ կը գտնուինք քաղաքակրթութիւններու մեծ բախման նախօրեակին, քանի որ այդ բախումները, թերեւս փոքրիկ ծաւալներով, արդէն սկսած են, Եւրոպա, Ափրիկէն մինչեւ... Կովկաս:

Պաղ պատերազմի տարիներուն կ'ըսուէր, որ Արեւելք-Արեւմուտք հակամարտութեան սահմանը կ'անցնէր Չայաստանի վրայէն: Հիմա, իր անունը չըսող քաղաքակրթութիւններու բախման թատերաբեմը կրկին Կովկասն է, ուր կան Չայաստանը եւ հայութիւնը, շրջապատէն իրենց ունեցած հիմնական տարբերութիւններով: Ճառերու աղմուկը եւ մշուշը մեզ ո'չ պէտք է խլացնէ, ո'չ ալ մեր տեսողութիւնը մթազնէ: Երկիրներու ներքին հարցերը եւ մանաւանդ մրցակցութիւն-ընտրութիւն պայքարները ծաւալ կու տան հակամարտութիւններու շուրջ բանավէճի եւ շահագործման:

Մամուլը, ինչպէս միշտ, ուշագրաւի եւ ցնցողի տուրք տալով, հարցերը կը հրահրէ: Այսօր, մեծերուն եւ պզտիկներուն համար հարց է խաղաղութեան պահպանումը: Եթէ քաղաքակրթութիւններու բախումը չկանխուի արդարութեան հաստատումով, մարդկային եւ ժողովուրդներու իրաւունքները յարգելով, յարգելով խօսքի եւ խիղճի ազատութիւնը, անկարելի կ'ըլլայ խաղաղութիւնը պահպանել: Հետեւաբար, ազգերու ղեկավարները եւ մամուլը իրենք զիրենք շրջանային եւ համաշխարհային խաղաղութեան պատասխանատու պէտք է համարեն եւ ըստ այնմ գործեն եւ խօսին:

Անհրաժեշտ է փակագիծ մը բանալ: Հիմա, դասական մամուլին զուգահեռ, եւ անկէ աւելի, ընկերային եւ քաղաքական մթնոլորտի ապականման համար պատասխանատու են ընկերային ցանցերը, թուիթըրով եւ ֆէյսպուքով, կամ նման միջոցներու օգտագործումով եղած հակակշռե զուրկ լրատուութիւնը, որուն ախտորոշումը եղած է որպէս ֆէյք Նիուզ, որուն դէմ ո'չ օրէնսդրութիւն կայ ո'չ կանխարգելիչ միջոց: Հետեւաբար, դիւրաւ կարելի է հակամարտութիւն ստեղծել, ատելութեան եւ կիրքի ենթահողի վրայ:

Եթէ մարդկայնութեան, հիւմանիզմի, եւ ազատութիւններու իրաւ բարոյականութեան ըմբռնումով մօտենանք ժամանակակից իրատապ եւ պայթիւնավսանգ հարցերուն, ճիշդ կրնանք կողմնորոշուիլ եւ հասկնալ ընկերաքաղաքական հարցերը: Այսպէս են, օրինակ, մեր անմիջական ներկայի պատմութեան մէջ բռնն եւ բիրտ հակամարտութիւններ յառաջացնող կրօնական եւ մշակութային խնդիրները: Եթէ իրապէս կարելի ըլլայ հասնիլ հոն, ուր մարդիկ եւ ժողովուրդներ դադրին եսակեդրոն ըլլալէ, ընդունին, որ կրօնքը անհատական ըմբռնումի հարց է, որուն մասին կարելի է խօսիլ կարծիքի ազատութեան իրաւունքէ բխած քննադատութեամբ, նոյնիսկ երգիծանքով, բազմաթիւ հարցեր կը լուծուին: Ո'վ կրնայ ըսել, որ մէկ կրօն միւսէն աւելի ճիշդ է, աւելի բարձր: Այս կամ այն կրօնը հասկնալու համար ինչո՞ւ հաւատացեալը կամ ոչ-հաւատացեալը զրկել քննադատելու իրաւունքէ, քննելու կրօնները որպէս քաղաքակրթական եւ աշխարհի ու մարդը ըմբռնելու փիլիսոփայական ընթացքներ, յաւելեալ ճշմարտութեան հասնելու համար, պեղելու համար մարդու գոյութենական մեծ հարցականները, որոնք այսօր չեն սկսած, վաղն ալ թերեւս լուծում պիտի չգտնեն: Ինչպէս երէկ, նաեւ այսօր, մարդիկ անբարոյութեամբ կը չարաշահեն կրօնական ազդակը, փոխանակ անոր մէջ տեսնելու արդարութեան եւ ճշմարտութեան ուղին: Այդպէս կը վերաբերին նաեւ գաղափարախօսութիւններու: Կրօնական նեղմտութեան պատճառը կրօնները չեն, այլ զանոնք շահագործող քաղաքական-իշխանատենչական մղումները, որոնք կոչ կ'ընեն ժողովուրդի ամբոխային հակումներուն: Հետեւանքը կ'ըլլայ այն, որ ծնունդ կ'առնեն կարգախօսներ, զանոնք վերջնական ճշմարտութիւն համարող ծայրայեղական շարժումներ:

Գիտական նուաճումները եւ կրթութեան ընդհանրացումը չեն յաջողած քաղաքացիին, լրագրողին, քաղաքական ղեկավարին եւ կրօնական առաջնորդին ներշնչել այն լուսաւոր գաղափարը, որ հասնելու համար ճշմարտութեան, ոչ մէկ ձեւով պէտք է սահմանափակել քննադատութիւնը, այսինքն ճառ, բարոյական ըմբռնումներ, քաղաքական վարդապետութիւններ, նոյնիսկ՝ կրօններ, քննելի եւ քննադատելի են:

Երբեմն պէտք է մոռնալ մեր պոլստոյական, հրեական, քրիստոնէական իսլամական ժառանգութիւնը, հեռանալ մեր միաստուածական աւանդական մշակոյթէն, տեսնելու համար, թէ մեզմէ հեռու եղող եւ մեզմէ տարբեր հոլովոյթ ունեցած ժողովուրդներ ինչպէ՞ս իրենք զիրենք կը տեսնեն աշխարհի մէջ: Օրինակ, Ամազոնի անտառներու ժողովուրդներու աշխարհագրական տարածքը տարբեր աշխարհներ ունի. ապրողներու աշխարհ, մեռելներու աշխարհ, ոգիներու աշխարհ միասին կը բնակին անտառի աշխարհին մէջ: Կը հաւատան որ ապրողները կրնան մէկ աշխարհէ միւսը անցնիլ, տարբեր արարածի կերպարանք ընդունիլ: Անոնց մշակոյթի «փիլիսոփայութիւն»ն է հաշտ եւ ներդաշնակ ապրիլ բնութեան, արարածներուն, ծառերուն եւ ոգիներուն հետ: Իրենց «կրօնաւոր»ը, շամանը, միջնորդ է ոգիներու եւ տարբեր տեսակի արարածներու միջեւ: Միթէ՞ խորապէս տարբեր է կրօնաւորի դերը այլ կրօններու պարագային: Տարբերութիւնները ընդունիլ որպէս աշխարհը տեսնելու եղանակներ, միա-ժամանակ զանոնք ըմբռնել, ի հարկին քննադատել, պէտք չէ ընդունիլ որպէս մեղանշում, այլ՝ կատարելագործման եւ մաքրման (catharsis) ուղի:

Այս ըմբռնման, փոխըմբռնման ճամբուն վրայ արդի եւ արդիական հաղորդամիջոցները կարենոր դեր ունին: Անոնք կրնան իրենց կարելիութիւնները չարաշահել եւ ստեղծել ատելութեան եւ կիրքի մթնոլորտ, կրնան նաեւ ըլլալ փոխըմբռնման եւ երկխօսութեան փորձադաշտ: Բայց անոնք, ըստ իրենց պաշտպանած քաղաքական-մշակութային-կրօնական աշխարհներու պաշտպանութեան եւ թելադրութեան, իշխանութիւններու, քաղաքակրթութիւններու, լուսաբանելէ եւ դաստիարակիչ ըլլալէ աւելի ուղղակի-անուղղակի ենթակայ են տարբեր իշխանութիւններու այս կամ այն ձեւի գերակայութեան միտումներուն, անոնք ըլլան ցեղային, մշակութային, կրօնական, լեզուական, կայսերական-տիրակալական:

Մեր անմիջական ներկային մէջ, համաշխարհայնացման տնտեսական տիրակալութեան զուգահեռ, կրօնական ազդակը կը հանդիսանայ ժողովուրդներու միջեւ փոխհասկացողութեան եւ խաղաղութեան հաստատման գլխաւոր խոչնդողը: Ազգերը, քաղաքակրթութիւնները, նաեւ բոլոր բարի կամքի տէր մարդիկ, քանի մեծ աղէտներ չեն պատահած, պարտին իմաստութեամբ հաւասարակշռութիւններ գտնել, ներդաշնակել ազատութիւնը եւ հաւատքը, մշակոյթները, արտայայտուելու եւ ամէն ձեւի ընտրելու ազատութիւնները ներդաշնակել: Անակասկած, այս ներդաշնակման ստեղծման համար էական է ազատ եւ անկաշկանդ մամուլի դերը: Բայց նաեւ կրթութիւն-ուսումը, իր ազնիւ քննական միտքի զարգացումով, որ ճշմարտութեան եւ ճիշդ դատողութեան ըմբռնում կը ջամբէ: Կրօնքը եւ կրօնաւորները իրենք, պէտք է ընեն այնպէս, որ կրօնը չդառնայ քաղաքական ինքնութեան եւ մոլուցքի գործիք:

Քաղաքակրթութիւններու բախման հարցը պէտք է մտահոգէ քաղաքացին, ուսուցիչը, լրագրողը, քաղաքական եւ կրօնական ղեկավարը, քանի որ այսօր իրենց անունը չըսող պատերազմներ կան, որոնք կրնան վաղը դառնալ համաշխարհային բռնկում եւ աղէտ:

Ողջմտութիւնը կը թելադրէ այն միտքը, որ մշակոյթները եւ կրօնները չեն անհասկացողութիւններու եւ պատերազմներու պատճառը, այլ անոնց քաղաքական շահագործումը իշխանաւորներու կողմէ, ցեղապաշտական եւ կայսերական մղումներով:

Ցեղապաշտական եւ կրօնակայսերական հակամարտութիւնները բարոյական ըմբռնումով եւ իմաստութեամբ եթէ չաղթահարուին, մարդկութիւնը կը կանգնի մեծ աղէտի առջեւ, քանի որ մեծ քանդումի միջոցներու տէր են մեծերը եւ պզտիկները:

Երբեմն պէտք է մտածել Ալպէր Այնշթայնի հետ, որ ըսած էր. «Չեմ գիտեր թէ ինչպէս պիտի ընթանայ Երրորդ Համաշխարհային Պատերազմը, բայց գիտեմ թէ ինչպէ՞ս պիտի ընթանայ չորրորդը. մահականով եւ քարերով»:

Պատասխանատու փնտռող պիտի չըլլայ, քանի որ պատասխանատու մնացած պիտի չըլլայ, մնացած-չմնացածին պատասխանատուութիւնը ստանձնելու համար: Լիբանանցի իմաստասէր Ռընէ Հապաշի, իր դասախօսութիւններուն մէկուն ընթացքին, անդրադառնալով նման մեծ աղէտի, ըսաւ, որ անկէ ետք, այլ մոլորակի մտացի արարած երբ այցելէ երկիր մոլորակը, երբեք պիտի չկարենայ երեւակայել, որ հոն մարդիկ ապրած են եւ եղած են քաղաքակրթութիւններ: Քաղաքակրթութիւններու բախում եւ կրօնական պատերազմ. յետո՞յ:

Ֆրանսացի դասական թատերագիրի Փիէր Զորնէյի պարզ խօսքը պէտք է յիշել. «Կռիւր վերջացաւ կռուող մնացած չըլլալով»: Այն ատեն ո'չ իրթիւներ եւ ո'չ ալ հիւլէական ռումբեր կային:

Հիմա, քաղաքակրթութիւններու բախման սպառնալիքի մթնոլորտին մէջ, այդ բախման առաջին գիծին վրայ գտնուող փոքրիկ Չայաստանը «հրաւիրուած է բանակցելու»: Ի՞նչ պիտի պահանջուի իրմէ: Ի՞նչ է այս բանակցութիւններուն զացող Չայաստանի ազգային-համագային վարքագիծը, դոկտրինը, մանաւանդ որ Չայաստան պառակտուած է, եւ այդ գաղտնիք չէ:

Թեր կամ դէմ, քննադատող կամ գովերգող ըլլալէ առաջ, քաղաքացին եւ հայը պէտք է գիտնայ, իրաւունք է, թէ ո'ւր կ'երթանք, ո'ւր կը տանին Չայաստանը եւ ազգը:

Ինչո՞ւ Հասարակությունները Կը Յետադիմեն

ՊԻԱՆԱԶ ՍԱՐԸԱՍԼԱՆ

Ինչո՞ւ որոշ երկիրներ բաւական չեն զարգացած: Արդեօք սա պարզապէս կրթութեան բացակայութեան պատճառով է, թէ՛ ուրիշ հանգամանքներով պայմանաւորուած: Մտադրած եմ հաւաքել երկրի մը, ազգի մը կամ հասարակութեան մը յետամնացութեան վերաբերեալ փաստերն ու պատճառները, որովհետեւ պատմականօրէն երկիրներու եւ ազգերու երկրաբանական սահմանները միշտ չէ, որ կը համընկնին իրենց քաղաքական սահմաններու հետ:

Ինչո՞ւ կը յետադիմէ հասարակութիւն մը: Պատճառը միայն կրթութեան վերագրելը ճիշդ չէ, բայց ընկերային սովորութիւնները՝ առօրեայ կեանքն ու ընդհանուր սովորութիւնները որոշող մշակոյթը նոյնպէս շատ կարեւոր ազդեցութիւն կ'ունենան կեանքի որակի եւ խնդիրները լուծելու հմտութիւններու վրայ: Իմ կարծիքով՝ հասարակութեան յետամնացութեան ամենակարեւոր գործօնները տուեալ հասարակութեան վրայ ամենաուժեղ ազդեցութիւնը ունեցող վերնախաւի վտանգաւոր սխալները եւ հասարակութեան ձեւաւորման կամ ընկերային խաղաղութեան հաստատման գործին մէջ անոնց ցուցաբերած անկարողութիւնն է:

Եթէ կրթութիւնը հասարակութեան զարգացման միակ պատճառն է, ապա անհրաժեշտ է հաշուի առնել կրթուած եւ ուսեալ աշխատողներու զաղթը՝ յետամնաց երկիրներէն դէպի զարգացած երկիրներ: Եթէ կրթուած աշխատուծը կը գաղթէ զարգացած երկիր մը եւ կրնայ այդ երկրէն ներս աշխատիլ միջին աշխատավարձէն աւելին ստանալով կամ կրնայ ստանալ մագիստրոսի կամ տոքթորի կոչում, պէտք է ընդունիք, որ յետամնաց երկիրները կրնան նաեւ կրթութիւն ջամբել՝ զարգացած երկիրներու չափանիշներով: Հետեւաբար, կրթութիւնը կամ որակեալ աշխատուծը չեն կրնար ըլլալ երկրի մը յետամնացութեան ամենակարեւոր պատճառը, քանի յետամնաց երկիրներու մէջ մարդիկ կրնան կրթութիւն ստանալ զարգացած երկիրներու չափանիշներուն համապատասխան:

Այսինքն, խնդիրը կրթութիւնը չէ. կրթութիւնը արդիւնք է, այլ ոչ թէ պատճառ: Ի հարկէ, յետամնաց երկիրներու մէջ զարգացած երկիրներու չափանիշներով աշխատելու համար կրթութիւն ստացողներ շատ քիչ են: Բայց, ստորեւ իմ բացատրած հանգամանքներու բերումով, կրթութիւնը կը յայտնուի որպէս հետեւանք, ոչ թէ որպէս պատճառ:

Յետամնացութեան միւս բաղադրիչը մշակոյթն է: Մշակոյթը հասարակութեան մը պատմականօրէն ապրելու սովորութիւններու ամփոփումն է: Օրինակ՝ եկեք նայինք հասարակութեան մէջ դասակարգութեան, ուժի եւ վախի տարրերուն: Եթէ երեխան տեսնէ, որ միայն ուժեղներն են ճիշդը՝ բաց թողելով կամ անտեսելով ամբողջ հասարակարգը, ան բնականաբար ընկերային բարոյականութիւնը անօգուտ կը տեսնէ եւ կը հակուի անարդարութեան ճամբով մաս կազմել հասարակութեան, ինչ որ քաոս կը յառաջացնէ: Եթէ հասարակութեան արժէքները թոյլ են, ապա միայն նիւթականի վրայ հիմնուած կարգավիճակ ձեռք բերելու ջանքերը անիմաստ կը դարձնեն մարդոց կրթութիւն եւ արժէք ջամբելը: «Ենթահասարակութիւններու» համար «ճկունութեան» բացակայութիւնը կը նշանակէ,

որ իշխող խաւէ բացի ոչ ոք կրնայ ուղղութիւն տալ կամ այլընտրանք առաջարկել: Տարբեր դասակարգերու միջեւ ցած փոխազդեցութիւն ունեցող հասարակութեան մէջ արդարութեան զգացումը կը ցնցուի, ինչ որ կ'ազդէ հասարակական կարգի վրայ: Բռնութեան հակուիլը պատճառ կը դառնայ երիտասարդ սերունդի իր ապագան ուրուագծելը՝ վախի կամ ուժի միջոցաւ: Կանոններու եւ սկզբունքներու նկատմամբ անտարբերութիւնը, ընկերային քոնսենսիւսի անտեսումը պատճառ կը դառնան, որ ապագան ամբողջովին ձեւաւորուի ուժով, այսպէսով հասարակական խաղաղութիւնը կը դառնայ անիմաստ:

Բազում ներքին խնդիրներ ունեցող հասարակութիւնը, այնուամենայնիւ չի կրնար ինքզինք կառավարել եւ կ'ընդունի մէկ կառոյց, որ բաւական փխրուն է եւ կարգուկանոն հաստատելու անկարող: Սա կը խոչընդոտէ այդ հասարակութեան կարգուկանոնի ձեւաւորումը՝ առկայ հարցերու լուծման համար: Հասարակութիւնը կը վերածուի «քաոսային բազմաձայնութիւն» եւ քոնսենսիւսի բացակայութիւնը այդ հասարակութիւնը կը դարձնէ զանգուածի: Իրականութեան մէջ, բացի պետութեան կողմէ մատուցուող անվտանգութենէ, հասարակութիւնը չի կրնար իր սեփական խաղաղութիւնը ապահովել: Միայն ծեծով խօսք հասկցող երեխաներու նման՝ յառաջ կու գայ կարգուկանոնն ու օրէնքը միայն պատիժով ձեւաւորուող հասարակութիւն մը:

Կրթութիւնը երբեք չի կրնար ուղղակիօրէն ազդել ընկերային մշակոյթի վրայ: Այսօր յետամնաց երկիրներու, փոսած ընկերութիւններու դեկավարներու կամ փողոցը երթելէկութեան կանոնները խախտող մարդոց մէջ կան կրթուած մարդիկ: Դպրոցներու մէջ ուսուցիչներու վերաբերմունքը կ'որոշուի մշակոյթով: Մշակոյթը «ինչպէս կ'ապրիմ» հարցման պատասխանն է, իսկ կրթութիւնը՝ «ի՞նչ պիտի սորվեցնենք մեր երեխաներուն, ինչպէ՞ս պիտի սորվեցնենք անոնց» հարցումներու պատասխանը: Դուք կրնաք կրթութեամբ առողջ հասարակութեան տեսութիւնը ներկայացնել, սակայն երբ երեխան ապրի այն հասարակութեան մէջ, որ կը մերժէ այդ տեսութիւնը, ան կը յայտնուի չլուծուած ընկերային կռիւներու կամ խնդիրներու մէջ: Կրթութիւնը չի կրնար ուղղակիօրէն փոխել մշակութային բաղադրիչները, անոր ազդեցութիւնը երկար գործընթացէ մը ետք երեւելի կը դառնայ:

Վերնախաւը հասարակութեան առօրեայ կեանքի վրայ ամենահսկայական ազդեցութիւնը ունի: Օրինակ՝ գործարանի բանուորի մը գործազրկումը հասարակութեան մնացեալ մասի վրայ չ'ազդէր, սակայն գործատեւի սնանկութիւնը կ'ազդէ անոր բոլոր աշխատողներու եւ անոնց ընտանիքներու վրայ: Եթէ վերնախաւը ունի տեսլական, ապա այդ տեսլականը կ'արտացոլայ հասարակութեան մէջ: Եթէ վերնախաւը կ'ապահովէ հասարակութեան խաղաղութիւնը, ապա հասարակութեան աշխատաւոր կամ այլ հատուածները աւելի քիչ հակուած կ'ըլլան բռնութեան, օրէնքներու խախտման կամ ուժի կիրառման:

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Եւ առաւօտեան զարմանքով տեսայ
Որ թռչունները
Ինձնից շուտ են զարթել,
Արեւի բոցից,
Թոնրի բուրմունքից
Ու ծվլոցից
Ինչ-որ մի ծանօթ նուագ են հիւսում,
Որ փռեն բոպիկ ներբաններուս տակ...
Ու տեսայ նաեւ,
Որ ծաղիկները,
Նոյնպէս ինձնից ուրախ են զարթնել
Եւ իրենց մանրիկ,
Փխրուն ձեռքերով
Մի-մի ցօղ առել,
Թեքուել են խոնարհ,
Որ ցօղով օծեն ոտքերն իմ բոպիկ....

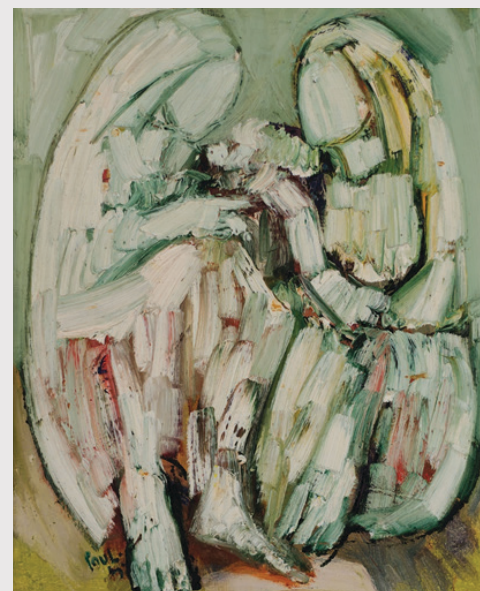
Վ. ՂԱԻԹԵԱՆ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

30 2021
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Կրկ Երկ Երեք Գրեք Հնգ Ուրբ Շաբ

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ՓՈԼ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ
(1926 -1993)
«Չրոյց»

«Չարթոն» Հայրենիքի Մեջ – 69 -

Հայաստանի Փրկութիւնը Համախմբման Մեջ Է...

Շար. Էջ 05-ԷԼ

Բայց այստեղ մի վտանգաւոր կէտ կա: ՀՀ երրորդ հանրապետութեան ստեղծման հիմքում դրուած է անկախութեան մասին հռչակագիրը, որտեղ կարելի էր երկու կէտ կայ՝ Արցախ եւ Հայոց Ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման սատարում: Մեր Սահմանադրութիւնը հիմնուած է անկախութեան հռչակագրի վրայ: Հիմա, եթէ մենք խօսում ենք Չորրորդ հանրապետութեան մասին, ես վստահ եմ, եթէ այս երկու մարդիկ մնացին, մեր երրորդ հանրապետութեան ստեղծման երկու սիւները տակից քաշելու են տանեն: Մենք յետոյ սրա տակից դուրս չենք կարողանալու գալ», - իր կարծիքը մանրամասն ներկայացրեց Արա Չոհրապետան:

Գալով Շարժման նպատակներէն, Չոհրապետան նշեց՝ հայկական պետականութիւնը փրկելու համար Ազատագրական շարժումը, որը

ստեղծուել է երկրի իրավիճակով մտահոգ անձանցից, նպատակ ունի հասնել վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի եւ նախագահ Արմեն Սարգսեանի հրաժարականներին: «Այս նպատակին հասնելու համար Ազատագրական շարժումը պատրաստ է համագործակցել բոլոր ընդդիմադիր ուժերի եւ անհատների հետ, անկախ նրանից քաղաքական կամ այլ հարցերում տարրնկայումներ ունեն, թե՛ ոչ», - ասաց Չոհրապետան:

Երկրորդ նպատակը՝ հասնել նոր ընտրութիւնների կամ ազգային միասնութեան եւ համերաշխութեան անցումային կառավարութեան ձեւաւորմանը: Այս նպատակին հասնելու համար առաջարկում է երկու լուծում՝

Ա) Անցկացում են նոր ընտրութիւններ, որոնք չպետք է կազմակերպուեն գործող իշխանութիւնների կողմից: Այս դէպքում, ստեղծում է ընտրութիւնների

կազմակերպման ժամանակահատուածում գործող ժամանակաւոր կառավարութիւն, որը գործելու է մինչեւ ընտրութիւնների ավարտը

Բ) Առնուազն մէկ տարի ժամկետով ձեւաւորում է անցումային կառավարութիւն, որը մշակում եւ իրականացնում է երկրի վերականգնմանն ուղղուած քաղաքականութիւնը, ինչպէս նաեւ կազմում է Սահմանադրութեան փոփոխութիւնների փաթեթը, կազմակերպում է հանրաքուէ եւ ընտրութիւններ:

Ժամանակաւոր եւ անցումային կառավարութիւնները պետք է ձեւաւորուեն ազգային միասնութեան եւ համերաշխութեան կարգով, ինչպէս նաեւ կառավարութեան անդամների թեկնածուները պետք է իրենց գործունեութեամբ համապատասխան եւ կրողը լինեն հետեւեալ 7 (եօթ) սկզբունքներին.

1. Հայաստանի պետականութեան (ինքնիշխանութեան) պահպանում.
 2. Արցախի ինքնորոշման ճանաչում.
 3. Հայոց Ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման եւ հատուցման սատարում.
 4. Հայոց բանակի հզօրացում.
 5. Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու բացառիկ առաքելութեան արժեւորում.
 6. Ազգային արժեքների պահպանում.
 7. Գոռուպցիայի (փտածութեան) վերացման իրական քայլերի իրականացում:
- Չոհրապետան յանդէպ՝ բոլոր այն անհատները, կազմակերպութիւնները կամ կուսակցութիւնները, որոնք վերը նշուած եօթ կետերը համարում են իրենց համար սկզբունք եւ կարելի, կարող են համագործակցել Շարժման հետ, դառնալ մէկ միասնական ուժ՝ երկիրը փրկելու համար:

Առողջապահական

Միջերկրականեան Սննդականոնը՝ Covid-19-ի Դէմ

Միջերկրականեան սննդականոնը կրնայ նուազեցնել ծանր COVID-19-ի զարգացման վտանգը: Այս մէկը պարզած են Magna Græcia համալսարանի իտալացի գիտնականները: Անոնց հետազոտութեան մասին կը հաղորդէ Medicina ամսագրին մէջ հրապարակուած յօդուածը: Հետազոտութեան հեղինակները ուսումնասիրած են միջերկրածովեան սննդականոնի հնարաւոր ազդեցութիւնը քորոնա ժահրային վարակի զարգացման վտանգի վրայ: Յայտնի է, որ Իտալիոյ, Սպանիոյ, Յունաստանի եւ այլ երկիրներու բնակիչներու կողմէ անողորմար օգտագործուող ուտելիքները կապուած են ընդհանուր մահացութեան, քաղցկեղի եւ սրտանոթային հիւանդութիւններու աւելի ցած վտանգի հետ:

Միջերկրածովեան սննդականոնը՝ շարք մը վիթամիններ, հանքանիւթեր, ճարպաթթուներ եւ «ֆայթոքեմիքըլ»ներ կ'ընդգրկէ, որոնք հակաքորոնա ժահրային «աքթիվութիւն» ունին: Առողջ ուտելու սովորութիւնները կ'ազդեն բորբոքումի եւ դիմադրողական համակարգին

վրայ եւ կրնան պաշտպանիչ ազդեցութիւն ունենալ SARS-CoV-2 քորոնա ժահրին հետեւանքով ստեղծուած սուր շնչառական համախտանշանի դէմ: Յիշեցնենք, որ միջերկրածովեան սննդականոնը բանջարեղէնի, պտուղների, ընկոյզների, ոլոռների, լոբիաներու եւ ոսպերու, չգտուած ձիթապտուղի իւղ եւ մեծ քանակութեամբ ձուկ կը ներառէ: Նման սննդականոնը գրեթէ կը բացառէ յագեցուած ճարպեր պարունակող ուտելիքները, մասնաւորապէս՝ կաթնամթերքը, միսը եւ թռչնամիսը: Միջերկրածովեան սննդականոնին մէջ յաճախ ընդգրկուած է նաեւ գինիի չափաւոր օգտագործումը:

ՄԱՅԱԶԴ

Տէր եւ տիկին Վահէ եւ Լիւսի Սէրայտարեան եւ զաւակուկը Տիկին Մարիա Սէրայտարեան – Մանանեան եւ զաւակուկը (Մոնթրէալ)
Տէր եւ տիկին Գրիգոր եւ Մարլէն Սէրայտարեան – Երանեան եւ զաւակուկը (Լոս Անճելոս)
Տէր եւ տիկին Սարգիս եւ Կրէյս Սէրայտարեան եւ զաւակուկը Սէրայտարեան եւ Նազգաշեան ընտանիքներ
Ճէրահեան եւ Զէյնէեան ընտանիքներ
Մանանեան եւ Երանեան ընտանիքներ
Քըլլընճեան եւ Եունէս ընտանիքներ
Եւ համայն ազգականները կը գլուծեն իրենց մօր, մեծմօր, հօրաքրոջ, մօրաքրոջ եւ հարազատին

ԱՐԱՔՍԻ ՍԵՐԱՅՏԱՐԵԱՆ-Ի
(Ծնեալ՝ Նազգաշեան, Պէյրութ 1935-ին)

մահը, որ պատահեցաւ Երեքշաբթի, 28 Դեկտեմբեր 2021-ին Մոնթրէալի մէջ, Զանաւոր
Ներկայս ընդունիլ իբրեւ մահազո
Նկատի ունենալով «Քորոնա» ժահրի համավարակին պատճառած դժուարութիւնները՝ Ցաւակցութիւնները կ'ընդունուին հետեւեալ հեռաձայնի թիւերով
Վահէ Սէրայտարեան +961-3-289100
Սարգիս Սէրայտարեան +961-3-251800
Լիւսի Սէրայտարեան +961-3-239123

Դաւանելով ռամկավար եւ ազատական սկզբունքներ, կը հաւատանք բազմակարծութեան եւ ազատ խօսքի իրաւունքի: Հետեւաբար՝ թերթիս մէջ հրատարակուած գրութիւնները անպայման չեն արտայայտեր խմբագրութեանս տեսակետը: Կամքէ անկախ սպորդած վրիպակներու պարագային, կ'ապաւինինք յօդուածագիրներուն եւ մեր ընթերցողներուն ներողամտութեան: